

УДК 614.255.4:002

В.В. Кручаниця

ХАРАКТЕРИСТИКА КАДРОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАРКОЛОГІЧНОЇ СЛУЖБИ ЗАКАРПАТСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Закарпатський обласний наркологічний диспансер, м. Ужгород, Україна
ДУ «Український інститут стратегічних досліджень МОЗ України», м. Київ, Україна

Мета – вивчити та проаналізувати стан кадрового забезпечення наркологічної служби Закарпатської області.

Матеріали та методи. Проаналізовано дані офіційної статистичної звітності щодо стану кадрового забезпечення наркологічної служби Закарпатської області за період 2008–2012 рр. Використано статистичний метод дослідження.

Результати. Встановлено достовірні коливання рівнів забезпеченості дорослого населення лікарями-наркологами. Так, у 2012 р. різниця між показниками забезпеченості в розрізі адміністративних територій становила 20,85 разу: від 0,102 у Хустському районі до 2,127 в м. Ужгороді. У розрізі адміністративних територій виявлено достовірні відмінності в показниках функції посади лікарів-наркологів. Найбільший показник зареєстровано у 2012 р. в Мукачівському (21592), а найменший – у Великоберезнянському районі (1971). Різниця становить 10,95 разу.

Висновки. Встановлено нерівномірність в розрізі адміністративних територій рівня забезпеченості дорослого населення посадами лікарів-наркологів та функції їх посади при відсутності в області посад дитячих лікарів-наркологів.

Ключові слова: Закарпатська область, наркологічна служба, кадрове забезпечення, функція лікарської посади.

Вступ

Проблеми алкоголізації та наркотизації населення залишаються надзвичайно актуальними для українського суспільства [5]. Наразі алкоголь є наркотичною речовиною найбільш широкого споживання, а також невід'ємною складовою соціального, культурного та економічного життя країни [7].

Україна належить до числа країн, в яких ринок алкогольної продукції значно перевищує 1 млрд дол. на рік. Горілчаний ринок України – третій за обсягом у світі (після Росії та США). За оцінками фахівців, до 94% усієї виробленої у світі горілки припадає на п'ять колишніх радянських республік: Російська Федерація, Україна, Білорусь, Казахстан та Узбекистан [6].

Україна за рівнем споживання алкоголю на душу населення за рік посідає одне з провідних місць у світі. Так, за даними Глобальної доповіді Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ) про стан у галузі алкоголю та здоров'я (лютий 2011 р.), середній світовий показник споживання алкогольних напоїв дорівнює 6,1 л на одну особу на рік. Україна за цим показником посідає 5-е місце серед 189 країн світу, для яких ВООЗ вирахувала цей показник, з рівнем споживання алкоголю 15,6 л на одну особу [6].

Алкоголь залишається фактором, який відчутно впливає на здоров'я населення. Наразі на спиртне та сигарети населення витрачає більше, ніж на хліб і молоко. Населенню України досі властивий північний тип споживання алкогольних напоїв. Алкогольні напої

будь-якої міцності фактично вільно доступні для дітей, підлітків та молоді. Спостерігається високий рівень споживання алкогольних напоїв підлітками, зокрема слабоалкогольних – дівчатами та пива – хлопцями. В Україні вирішення алкогольної залежності населення досі проводиться непрограмним методом, немає плану дій та координаційного органу з питань протидії алкоголізації населення [8].

Україна є наркозалежною країною. Існує цілий ряд об'єктивних факторів, які спричиняють поширення наркоманії в нашій державі. Наркотики доступні для переважної більшості підлітків і молоді [1, 2, 3, 4, 5]. У вирішенні проблеми наркоманії, як і раніше, робиться акцент на силові методи. Репресивність чинного законодавства заважає впровадженню профілактичних програм, спрямованих на протидію наркоманії. Спостерігається деяке скорочення кадрової потужності та кількості стаціонарних ліжок наркологічної служби [9].

Мета роботи – вивчити та проаналізувати стан кадрового забезпечення наркологічної служби Закарпатської області.

Матеріали та методи

Проаналізовано дані офіційної статистичної звітності щодо стану кадрового забезпечення наркологічної служби Закарпатської області за період 2008–2012 рр. Отримані результати опрацьовано з використанням пакету статистичного аналізу Microsoft Excel за допомогою програми Statistika 6.0 У ході дослідження використано статистичний метод.

Результати дослідження та їх обговорення

На першому етапі дослідження проаналізовано рівень забезпеченості дорослого

населення області посадами лікарів-наркологів у розрізі адміністративних територій. Встановлено, що посади дитячих лікарів-наркологів в області не зареєстровані (табл. 1).

Таблиця 1

Забезпеченість дорослого населення
Закарпатської області посадами лікарів-наркологів, 2008–2012 рр.

Адміністративна територія	Рік									
	2008		2009		2010		2011		2012	
	абс.	на 100 тис.	абс.	на 100 тис.	абс.	на 100 тис.	абс.	на 100 тис.	абс.	на 100 тис.
м. Ужгород	19,75	2,135	19,75	2,135	19,75	2,128	19,75	2,126	19,75	2,127
<i>Район</i>										
Берегівський	1,5	0,249	1,5	0,249	1	0,166	1	0,166	1	0,166
Виноградівський	1,5	0,172	1,5	0,172	1,5	0,17	1,5	0,169	1,5	0,168
Великобerezнянський	0,5	0,24	0,5	0,24	0,5	0,241	0,5	0,242	0,5	0,241
Воловецький	-	-	-	-	-	-	-	-	1	0,528
Іршавський	1,5	0,203	1,5	0,203	1,5	0,201	1,5	0,2	1,5	0,199
Міжгірський	1	0,275	1	0,275	1	0,274	1	0,274	1	0,274
Мукачівський	2	0,141	2	0,141	2	0,14	2	0,139	3	0,207
Перечинський	0,5	0,212	0,5	0,212	0,5	0,212	0,5	0,211	0,5	0,21
Рахівський	1	0,151	1	0,151	1	0,15	1	0,148	1	0,148
Свалявський	1	0,242	1	0,242	1	0,242	1	0,241	1	0,241
Тячівський	3	0,232	3	0,232	3	0,229	3	0,228	3	0,227
Ужгородський	1	0,168	1	0,168	1	0,164	1	0,164	1	0,163
Хустський	1	0,103	1	0,103	1	0,103	1	0,102	1	0,102
Усього по області	35,25	0,372	35,25	0,372	34,75	0,363	34,75	0,362	36,75	0,382

За даними табл. 1, в цілому по області за роки дослідження забезпеченість дорослого населення посадами лікарів-наркологів мала незначні тенденції до коливання: від 0,362 у 2010–2011 рр. до 0,382 у 2012 р. Встановлено достовірні коливання рівнів забезпеченості дорослого населення посадами лікарів-наркологів. Так, у 2012 р. різниця між показниками забезпеченості в розрізі адміністративних територій становила 20,85 ($p \leq 0,001$) разу: від 0,102 у Хустському районі до 2,127 у м. Ужгород.

У Воловецькому районі за 2008–2011 рр. посади лікарів-наркологів не були введені. Вперше дана посада зареєстрована у 2012 р. з рівнем забезпеченості 0,528 на 100 тис. населення.

За період дослідження рівень забезпеченості дорослого населення посадами лікарів-наркологів збільшився на 3 (21,4%) адміністративних територіях, зменшився – на 8 (57,2%) територіях, залишився без змін – на 3 (21,4%) адміністративних територіях.

Наступним кроком дослідження було вивчення рівня укомплектованості посад лікарів-

наркологів. У ході дослідження встановлено, що всі посади лікарів-наркологів укомплектовані.

Далі нами вивчено функцію посади лікарів-наркологів Закарпатської області в розрізі адміністративних територій (табл. 2).

За даними табл. 2, у розрізі адміністративних територій за роки дослідження спостерігалися достовірні відмінності. Найбільший показник функції посади лікарів-наркологів зареєстровано в 2012 р. у Мукачівському районі (21 592), а найменший – у 2012 р. у Великобerezнянському районі (1971). Різниця становила 10,95 разу ($p \leq 0,01$).

За роки дослідження збільшення функції посади зареєстровано на 7 (50,0%) адміністративних територіях, і зменшення – також на 7 (50,0%) адміністративних територіях.

Аналіз динаміки функції посади в розрізі адміністративних територій області за роки дослідження вказує на недостатню раціональність використання кадрового потенціалу наркологічної служби.

Таблиця 2

**Функція посади лікарів-наркологів у розрізі адміністративних територій
Закарпатської області (кількість прийомів на зайняту посаду), 2008–2012 рр.**

Адміністративна територія	Рік				
	2008	2009	2010	2011	2012
м. Ужгород	9337	10367	10500	10269	12000
<i>Район</i>					
Берегівський	7051	3803	5389	6418	2447
Виноградівський	9291	8692	10050	8525	9293
Великобerezнянський	3726	3725	4104	3853	1971
Воловецький	-	-	-	-	5827
Іршавський	9979	11416	11891	11118	10291
Міжгірський	11189	9942	11127	10746	10129
Мукачівський	17726	18305	18181	21116	21592
Перечинський	3281	3342	3444	3025	4378
Рахівський	7358	5250	7920	7668	7756
Свалявський	6053	6083	5801	6049	5010
Тячівський	15919	13267	15835	14418	13357
Ужгородський	11105	11989	9820	8992	8994
Хустський	8729	7415	10700	5062	5421

Висновки

Встановлено нерівномірність у розрізі адміністративних територій щодо

забезпеченості дорослого населення посадами лікарів-наркологів та функції їх посади при відсутності в області посад дитячих лікарів-наркологів.

Література

1. *Все про наркотики: торгівля, МВД* [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.epravda.com.ua/rus/news/2012/11/30/348069>. – Название с екрана.
2. *Епідемія наркоманії: чи можна її побороти?* [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://rozmai.com.ua/view_subpage.php?id=16. – Назва з екрана.
3. *Зріз наркотичної ситуації в Україні 2012 (дані 2011 р.) / Український медичний та моніторинговий центр з алкоголю та наркотиків МОЗ України.* – Київ, 2012. – 25 с.
4. *Наркотики: удар по нації* [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.bos.dn.ua/view_article.php?id_article=200. – Название с екрана.
5. *Національний звіт щодо наркотичної ситуації (дані 2011 р.) для Європейського моніторингового центру з наркотиків та наркотичної залежності. Україна. Тенденції розвитку, поглиблений огляд з обраних тем / ДУ УММЦАН МОЗ України.* – Київ, 2012. – 103 с.
6. *Обзор алкогольного рынка Украины* [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.b.com.ua/rus/marketing/tendency/7596>. – Название с екрана.
7. *Одна из причин распространения алкоголизма среди украинцев* [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.zdorovja.com.ua/content/view/364/179/>. – Название с екрана.
8. *Рівень поширеності і тенденції вживання тютюну, алкогольних напоїв, наркотичних речовин серед учнівської молоді України : аналіт. звіт / Укр. ін-т соц. досліджень ім. О. Яременка.* – Київ, 2011. – 178 с.
9. *Щорічна доповідь про стан здоров'я населення, санітарно-епідемічну ситуацію та результати діяльності системи охорони здоров'я України. 2012 рік / за ред. Р. В. Богатирьової.* – Київ, 2013. – 464 с.

Дата надходження рукопису до редакції: 18.03.2015 р.

**Характеристика кадрового забезпечення
наркологічної служби Закарпатської області***V.V. Kruchanytsia*

Закарпатський обласний наркологічний диспансер,
г. Ужгород, Україна
ГУ «Український інститут стратегічних досліджень
МЗ України», г. Київ, Україна

Цель – изучить и проанализировать состояние наркологической службы Закарпатской области.

Материалы и методы. Проанализированы данные официальной статистической отчетности по вопросу кадрового обеспечения наркологической службы Закарпатской области за период 2008–2012 гг.; использован статистический метод.

Результаты. Установлены достоверные колебания обеспеченности взрослого населения должностями врачей-наркологов. Так, в 2012 г. Разница между показателями обеспеченности в разрезе административных территорий составили 20,85 раза: от 0,102 в Хустском районе до 2,127 в г. Ужгороде. В разрезе административных территорий выявлены достоверные отличия в показателях функции должности врачей-наркологов. Самый высокий показатель зарегистрирован в 2012 г. в Мукачевском (21 592), а самый низкий – в Великоберезнянском районе (1971). Разница составила 10,95 раза.

Выводы. Установлена неравномерность в разрезе административных территорий уровня обеспеченности взрослого населения должностями врачей-наркологов и функции их должности при отсутствии в области должностей детских врачей-наркологов.

Ключевые слова: Закарпатская область, наркологическая служба, кадровое обеспечение, функция врачебной должности.

**Characteristic of staff provision in narcologic service
of Transkarpatian region***V.V. Kruchanytsia*

Transkarpatian Regional Narcological Dispensary,
Uzhgorod, Ukraine
SI «Ukrainian Institute of Strategic Researches
Ministry of Health of Ukraine», Kyiv, Ukraine

Purpose – to study and analyze the state of narcologic service of Transkarpatian region.

Material and methods. Statistic method was applied in the course of study. Official statistic data of 2008-2012 period as for staff provision of narcologic service in Transkarpatian region were analyzed.

Results. It is established that there exist reliable differences in provision of adult population with doctor-narcologists. Thus, in 2012 differences in the index of staff provision on the level of administrative territories comprised 20,85 times: from 0,102 in Khust region to 2,127 in Uzhgorod. On the level of administrative territories in the years of experiment we have reliable differences in the exponential functions of the post of doctor- narcologists. The highest exponential function of the post of doctor-narcologists was registered in 2012 in the Mukachevo region (21592), and the lowest index – in Velikoberezny region (1971). Difference composes 10,95 times.

Conclusions. Nonuniformity on the level of the administrative territories in provision of adult population with the posts of doctor-narcologists and function of their post with absence in the region of the posts of children's doctor-narcologists is established.

Key words: Transkarpatian region, narcologic service, staff provision, function of doctor's position.

Відомості про автора

Кручаниця Василь Васильович – головний лікар Закарпатського обласного наркологічного диспансеру; пошукувач ДУ «Український інститут стратегічних досліджень МОЗ України»; вул. Паризької Комуни, 4а, м. Ужгород, Закарпатська обл., 88000, Україна.